

ВИСНОВОК

рецензента доктора філологічних наук, професора,
завідувача кафедри слов'янських, романських і східних мов
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Кравцової Юлії Валентинівни

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Лемещенко-Лагоди Вікторії Володимирівни
на тему «Лексикографічні традиції фіксації національно-маркованих
одиниць у гельській та шотландській Скотс міноритарних мовах
і британському варіанті англійської мови»,
поданої на здобуття ступеня вищої освіти
доктора філософії зі спеціальності 035 Філологія

Сучасні глобалізаційні процеси справляють значний вплив на функціонування різних мов, зокрема міноритарних, які потребують визнання й підтримки як культурне надбання нації, оскільки мова є основним маркером національно-культурної ідентичності її носіїв. Особливої значущості в цих умовах набуває національна лексикографія, яка, фіксуючи лексичні одиниці певної мови, сприяє відтворенню унікальної лінгвістичної спадщини, збереженню етнокультурних традицій і формуванню національної свідомості мовної спільноти.

У рецензованій дисертації В.В. Лемещенко-Лагоди підкреслено необхідність ґрунтовного вивчення традицій лексикографічної фіксації національно-маркованих одиниць, критеріїв їх відбору, принципів і параметрів реєстрування у словниках. Авторка переконливо доводить, що дослідження способів відтворення таких одиниць у лексикографічних джерелах міноритарних мов забезпечує краще розуміння національно-культурних стереотипів мислення їх носіїв і сприяє глибшому осмисленню основних підходів до фіксації національно-маркованої лексики. Все це й зумовлює **актуальність дослідження**.

Дисертація характеризується чіткою композицією, логічним і послідовним викладенням теоретичних положень і практичних результатів, комплексним вирішенням поставленої мети й відповідних завдань.

Рецензоване дисертаційне дослідження спирається на значну **теоретико-методологічну базу** (список використаних джерел містить понад 220 позицій), яку складають праці провідних науковців у галузі лексикографії, історіографії, філософії мови, соціолінгвістики, лінгвокультурології, перекладознавства.

Заслуговує на увагу й потужна **емпірична база** дослідження, фактичний матеріал якого становить, як зазначено дисертанткою, 6563 національно-марковані одиниці з 9 лексикографічних джерел: 1244 – у гельській мові (4 словники), 5319 – у мові Скотс (5 словників).

Вдало розроблена **методика комплексного дослідження** традицій лексикографічної фіксації національно-маркованої лексики у словниках шотландських міноритарних мов, яка базується на відповідних поставленій меті загальнонаукових і спеціальних методах дослідження, сприяла отриманню нових науково обґрунтованих і достовірних практичних результатів.

Дисертаційне дослідження має беззаперечну **наукову новизну**, яка насамперед полягає в тому, що *вперше досліджено* лексикографічні традиції фіксації національно-маркованих одиниць у словниках шотландських гельської та Скотс міноритарних мов через їх зіставлення за посередництвом британського варіанта англійської мови; *запропоновано* власну періодизацію розвитку шотландської лексикографії; *представлено* результати вивчення мега-, макро- і мікроструктури словників гельської мови та мови Скотс; *розроблено* авторську тематичну класифікацію національно-маркованої лексики, зафіксованої у лексикографічних джерелах зазначених мов.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження визначається тим, що воно є певним внеском до теоретичної і практичної лексикографії, а також лексикології, соціолінгвістики, лінгвокультурології, лінгвокраїнознавства. Наукові результати, отримані завдяки застосуванню розробленої методики, можуть стати у пригоді під час вивчення лексикографічних традицій фіксації національно-маркованої лексики у словниках інших міноритарних мов.

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає у тому, що його результати можна застосовувати у викладанні курсів лексикографії,

лексикології, соціолінгвістики, лінгвокультурології, лінгвокраїнознавства та перекладознавства.

У *теоретичному та методологічному розділах* дисертації викладено основні положення та розроблену методику, на які спирається авторка під час виконання поставлених завдань: подано опис мовної ситуації у сучасній Шотландії; схарактеризовано такі базові поняття дослідження, як «нація», «культура», «національно-культурна ідентичність», «національно-маркована лексика»; описано методи й етапи проведеного дослідження.

У наступних *практичних розділах* запропоновано авторську періодизацію розвитку шотландської лексикографії, зокрема словників гельської мови та мови Скотс; викладено результати вивчення мегаструктури і макроструктури словників шотландських міноритарних мов, а також деталізовано їх мікроструктуру; представлено розроблену авторську тематичну класифікацію національно-маркованої лексики, зафіксованої у лексикографічних джерелах шотландських гельської мови та мови Скотс, і здійснено зіставний аналіз виділених класів і підкласів таких слів, що наочно подано у вигляді таблиць і діаграм.

Загалом наукова праця В.В. Лемещенко-Лагоди заслуговує на позитивну оцінку, проте вона містить деякі дискусійні моменти:

1. В анотації, вступі та методологічному розділі зазначено, що словники шотландських міноритарних мов (гельської, Скотс) подають тлумачення лише британським варіантом англійської мови, тож, можливо, у формулюванні теми дисертації останню частину «і британському варіанті англійської мови» доцільно було б прибрати.

2. У теоретичному розділі (підрозділ 1.3) дано визначення базового поняття «національно-марковані одиниці» як «групи слів, що відображають національно-мовну картину світу певної нації, а також особливості економіки, географії, суспільного ладу, фольклору, літератури, усіх видів мистецтва, науки, побуту, звичаїв носіїв відповідної мови», проте така дефініція потребує

уточнення, оскільки національна мовна картина світу вміщує всі мовні ресурси певного етносу, а не тільки національно-марковану лексику.

3. У практичному Розділі 3 запропоновано й обґрунтовано авторську періодизацію розвитку шотландської лексикографії (гельською мовою та мовою Скотс), але специфічні особливості виділених періодів описано лише для лексикографічних джерел гельської мови, тому доречно було б доповнити цей розділ чітким визначенням характерних рис кожного періоду і для словників мови Скотс.

4. У практичному Розділі 4 добре проаналізовано різні підходи до вивчення лексикографічних джерел, тлумачення понять мега-, макро- і мікроструктури словника деякими дослідниками, проте не зазначено, яких саме дефініцій дотримується авторка у власному дослідженні. Також варто було б виокремити підрозділ, присвячений зіставному аналізу усіх цих структур словників досліджуваних міноритарних мов.

Висловлені зауваження не знижують загального позитивного враження від рецензованої дисертації та мають переважно рекомендаційний характер.

Обґрунтованість і достовірність основних положень і висновків дисертації забезпечено теоретико-методологічною базою дослідження, великим обсягом фактичного матеріалу й адекватним його кількісним аналізом, конкретними результатами, отриманими завдяки застосуванню розробленої дисертанткою комплексної методики.

Результати наукової праці повною мірою відображені у 17 наукових *публікаціях* авторки: за темою дисертації надруковано 4 статті у фахових виданнях України, 2 – у закордонних виданнях, 1 – у науково-популярному виданні України, 1 монографію (у співавторстві), а також 9 тез доповідей у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Достатньою є також *апробація* отриманих результатів дисертаційного дослідження, яку здійснено на 13 (11 міжнародних, 2 всеукраїнських) наукових конференціях в Україні та за кордоном.

Новизна отриманих результатів дослідження, ступінь обґрунтованості концептуальних положень і висновків свідчать про лінгвістичну компетентність і достатню професійну кваліфікацію дисертантки.

Отже, дисертація Лемещенко-Лагоди Вікторії Володимирівни «Лексикографічні традиції фіксації національно-маркованих одиниць у гельській та шотландській Скотс міноритарних мовах і британському варіанті англійської мови» є оригінальним, самостійним і цілісним науковим дослідженням і може бути подана до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Рецензент –

доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри слов'янських,
романських і східних мов
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

